

Bratislava, 9.2.2021

30. výročie vyhlásenia Slovenskej národnej rady k odsunu slovenských Nemcov.

Dňa 12. februára 2021 si pripomíname 30. výročie vyhlásenia Slovenskej národnej rady k odsunu slovenských Nemcov. Týmto vyhlásením Slováci prostredníctvom svojich poslancov ako prvý národ vo vtedajšej východnej Európe verejne odsúdil princíp kolektívnej viny, ktorý sa u nás uplatnil po Druhej svetovej vojne voči príslušníkom nemeckého národa žijúcim na našom území.

„Odsun Nemcov z Československa, Poľska a Maďarska kodifikovali víťazné mocnosti v článku 13 Postupimskej dohody. Takisto Košický vládný program česko-slovenskej vlády deklaroval odňatie štátneho občianstva Nemcom s výnimkou aktívnych antifašistov, čo potvrdil dekrét prezidenta republiky č. 33 z roku 1945. Tak sa vyše 32 tisíc slovenských Nemcov po násilnom sústredení v pracovných táborech v Petržalke, Novákoch a Poprade stalo obeťou deportácií do oboch častí rozdeleného Nemecka. Je zvlášť poľutovaniahodné, že touto fázou odsunu boli postihnutí zväčša nevinní pracovití ľudia. () Títo naši nemeckí spoluobčania trpeli za tých, ktorí v mene nemeckej menšiny na Slovensku slúžili nacizmu“, hovorí sa vo vyhlásení, podpísanom vtedajším predsedom Slovenskej národnej rady Františkom Mikloškom.

Vo vyhlásení sa tiež uvádza, že nemeckí osadníci prichádzali do našich krajov na pozvanie uhorských panovníkov už od dvanásteho storočia a v roku 1918 dosiahol ich počet 140 tisíc, čo predstavovalo 5 % obyvateľstva Československej republiky. „Generácie nemeckých ľudí s ich zručnosťou, vzdelanosťou a pracovitosťou zanechali na našom území hmotné i duchovné pamätníky a tie sa stali nerozlučnou súčasťou kultúrneho bohatstva dnešného Slovenska. Spomeňme prekrásne historické jadrá väčšiny našich miest, chrámy či radnice a v nich klenoty architektúry, maliarstva, sochárstva či umeleckých remesiel.“, píše sa vo vyhlásení, ktoré sa končí týmito slovami: „My, predstavitelia slobodného demokratického Slovenska, chceme vstúpiť do spoločenstva národov s čistými účtami. Odsudzujeme princíp kolektívnej viny, nech by sa zdôvodňoval akýmikolvek argumentmi. Uvedomujeme si, že evakuáciou a následným vyhnaním nemeckých spoluobčanov Slovensko stratilo etnickú skupinu, ktorá po stáročia tvorila súčasť spoločného civilizačného úsilia a významne sa podieľala na pestrosti kultúrneho koloritu našej krajiny. Dnes vám všetkým, pamätníkom dávnych rozbrojov, vyhnancom, aj ich potomkom, podávame zo Slovenska priateľskú ruku. Pokúsme sa zabudnúť na spory a krivdy. Spoločne pracujme na zveľaďovaní dávnej domoviny. Nech most porozumenia medzi našimi národmi navždy preklenie vysychajúcu rieku vojnovnej nenávisti.“

S odstupom tridsiatich rokov spomíname na obdobie začiatkov budovania demokracie po páde komunizmu a na vtedajšie nadšenie a radosť zo znovu spojenej Európy. Už vtedy sme dali najavo svoju vieru v silu zmierenia a odpustenia, ale aj túžbu po priateľstve a všestrannej spolupráci v rozmanitom spoločenstve národov. Od národa, ktorého príslušníkov sme predtým odsunuli sa nám dostalo podpory a spolupráca s ním sa stala jedným z hlavných pilierov nášho hospodárstva i kultúry. V novom demokratickom režime sme postupne odhaľovali dovtedy utajované historické skutočnosti, vymaňovali sme sa z totalitných lží a čiernobieleho videnia sveta, aby sme sa mohli stať múdrejšími a ľudskejšími, aby sme sa aj osobne stotožnili so vzácnym vyhlásením o konci nenávisti a stavaní mostov, o podanej ruke zo Slovenska... smerom do Nemecka, Európy a sveta.

V dnešnej situácii, keď mnohých premáha strach z koronavírusu a z núdze, prebúdajú sa staré i nové hnevy a hrozí, že v pocite ohrozenia stratíme niečo zo svojej ľudskosti. V takýchto krízových časoch je užitočné pripomenúť si hviezdne okamihy našej spoločnosti: obdobie, kedy sa v hospodársky, spoločensky a politicky upadajúcej malej krajine ľudia so všetkou silou rozhodli začať nanovo a lepšie a krátko na to si v istom historickom okamihu dokázali s nevšednou veľkorysťou podať ruku s tými, ktorí boli predtým považovaní za nepriateľov.

Signatári vyhlásenia:

Nadácia Konrada Adenauera (KAS), zastúpenie v Bratislave

a mimovládne organizácie združené v Partnerstve za občianske vzdelávanie:

Inštitút pre verejné otázky (IVO)

Inštitút pre ekonomické a sociálne reformy (INEKO)

OZ Nenápadní hrdinovia

Nadácia Antona Tunegu (NAT)

ERKO - Hnutie kresťanských spoločenstiev deti

Výskumné centrum Slovenskej spoločnosti pre zahraničnú politiku (RC SFPA)

Kolégium Antona Neuwirtha (KAN)

Celé znenie vyhlásenia je tu:

https://www.nrsr.sk/web/Static/sk-SK/NRSR/Doc/v_k-odsunu-nemcov.htm